

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Kazinczy-utca 808. sz. hová a lap szellemi részét
illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pénzek
és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor
ára 6 kr.; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten:
Lang Leopold, Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler
(Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 „ 50 kr.
Jogász-egyleti tagok számára:
apr.—decz. 1 „ 50 kr.

Előfizetési fölhívás

„Székely Hirlap“

Politikai, társadalmi- és a maros-
vásárhelyi „Jogász-Egylet“ közlő-
nyének

VI-ik évfolyamára.

Előfizetési díj: Egész évre
6 frt. Fél évre: 3 frt. Evnegyed-
re: 1 frt 50 kr. Jogász-egyleti ta-
gok részére apr.—decz. 1 frt
50 kr o. é.

Az előfizetési díj, legcélszerűbben postai utal-
vánnyal, a „Székely Hirlap“ kiadó hivatalá-
nak Maros-Vásárhelyre, küldendő.

Az új választási törvényjavaslatához.

Előttünk mindig abszurdumnak tűnt fel so-
kaknak azon állítása, hogy az ész a külső igaz-
ságokat, elmélkedés vagy a lelkiismeret kijelen-
tése által is függetlenül minden vizsgálódástól
megismerheti.

Tanulmányaink folytán — már a micso-
dások — állítjuk, s állíthatásunkat fürkészve vizs-
gáló szemek s gondolkodó fők nyilatkozataival
is támogathatnók, hogy ama felfogás az alapja,
mind azon hamis tanoknak, rossz intézmények-
nek, melyek valaha az emberiséget nyomorgat-
ták; melyeknek korunk is issza keserű levét, s
melyeknek végét gyenge-szemük, még a jövő
kétes homályában sem veheti ki.

Állítjuk, hogy ama téves felfogás forrása
azon két végletnek a politikában, mely egy fe-
lől az ultramontanizmus esőkönyösségében, más-
felől a szélsők szétkergetésében találja kifejezését.

A szélsőségek érintkeznek. E két irány is
érintkezik a fenntebb érintett abszurdumban.

Amaz, mint a fortélyos ló soha sem indit,
míg a hasa alatt tüzet nem érez. Emez mint a
szivárványt kergető gyermek szüntelenül szalad,
míg ereje birja.

Amaz a multan mereng, ez a jövőn ábrán-
dozik. Amaz alakot vesztett, a multat koszoruzza
a dicsfény gloriával körül; emez a távol lengő
ködöt akarja megaranyozni. A lábok előtt a por-
ban heverő aranyat egyik sem méltatja figye-
lemre.

Egyik sem gondolja meg, hogy mint Mill
oly szépen és igazán mondja „az emberiség szer-
ves lény, mely bizonyos törvények szerint fejlődik,
s a társadalmi tudomány csupán e törvények föl-
fedezését ismerheti el feladatául. A mult határozza
meg a jelent, ez a jövőt. Az eszmék, jellemek s
szenvédelek változó erők, melyek bizonyos szünte-
len ingadozó egyensúlyban vannak.“

Állításunk bizonyítása végett nem idézzük
hét éves önkormányzatunk alkotásait, s az azok
létrejövele körül tapasztalt és észlelt jelensége-
ket; csupán csak azon mozgalomra utalunk, me-
lyet sajtónkban a nem sokára országgyűlési tár-
gyalás alá kerülő választási törvényjavaslat kel-
tett.

Az ultramontanok azt igenis 48-as szagu-
nak kiáltják, s prüszkölnék tőle; az ellenzék
pedig némi tekintetben reactionáriusnak mondja.

Egyiknek sincsen igaza. A javaslat épen
olyan, melyet kormányunk alkothatott. Kormá-
nyunk az országgyűlésnek, ez pedig a választóknak
a kifolyása.

Miért nem csinált ujat és jót? A fenntebbi
viszonyok folytán. Mert a mint pártviszonyaink
s politikai helyzetünk alakulva vannak, igen-igen
tanácsos aggodó gondossággal kerülni minden
hevesebb izgalmat, melyet pedig minden elvi
kérdés okvetlenül felidéz, a mi különösen nerv-
zus országgyűlésünkön. Ily körülmények között
mi épen nem várunk gyökeres javítást; nem
várjuk egyik vagy másik jogszabályozási kérdés-
nek végmegoldását: nekünk elég, ha a kiri-
vóbb fogatkozások pótoltnak, ha a kézzel
foghatóbb kiszögellések elsimíttatnak, szóval ne-
künk elég, ha élhetünk.

Nekünk elég e szerint a választási novella
is, mert igyekezik legalább úgy rendezni vá-
lasztásainkat, hogy a nemzetet minden nagyobb
veszedelem nélkül föl lehessen hívni, legszebb al-
kotmányos jogának gyakorlására.

Javításnak látjuk azt, hogy a választási
agitáció ideje három hétre rövidítették meg, a
választási idő pedig tíz napra szorították össze.
A régi részint hónapokig, részint bizonytalan
ideig tartott agitáció és választási idő, hogy
mily demoralizáló hatású, s nemzetgazdasági te-
kintetben is mennyire káros volt, csak a nem
fogja fel, ki elfeledte a tudatlan fanatizmus su-
galta tetteket; a ki elfeledte, hogy vagyoniilag
annyira elesett ember, kinek egy golyót vásá-
rolni sem volt módjában, rongyos dolmányáról
leszakított pitykét lött politikai ellenfelére, a ki
elfeledte, hogy sokan hetekig lesték a részeg-
kortesek hóbortos dictióit a egészen elfeledkezve éhező
családjukról.

Az új javaslat, a nyílt vagy titkos szavazás
kérdését is eldöntötte, a nyílt szavazást állítván
meg. Ezen kérdés fölött még mai napig sem jött
tisztába a világ. A titkos szavazást liberalisabb-
nak tartják; holott Angliában a liberalis kormányt
épen ezen általa törvénynyé tett eszközzel, buk-
tatták meg a konzervatívok. Szerintünk e tekin-
tetben sincsen általános jó vagy rossz. A mi vi-
szonyaink között, a nyíltat jobbnak tartjuk, mert-
hogy iástudatlan ember titkosan szavazni képes
legyen; az ép úgy fictio, mint a botokkal eszkö-
zölt titkos szavazás. Az éjjeli szavazást szintén

megszünteti a javaslat, valamint a pártokéntit is.
Ezek mi nálunk nem is voltak szokásban.

Végül a választási visszaélések tekintetében
nagy szigort alkalmaz. Fogsággal vagy kemény
birsággal sújtja a rendetlenkedőket. Ez különö-
sön nálunk szükséges, a hol a miveletlenségből
folyó egyéb abszurdításokon kívül, még az a fur-
csa felfogás is csaknem általános érvényüvé vált,
hogy a választások alkalmával elkövetett bünté-
nyek, nem azok, a hol az ilyenkor végbevitt
ugynevezett alkotmányos gyilkosságot, például
sem a tettes sem a bírák igen nagy, sem a vá-
lasztók legnagyobb része nem tartotta, s tartja
olyannak. Ez intézkedést is teljes meglepéssel
vesszük tudomásul; valamint a másik régen várt
rendelkezést is, hogy a hibás választások meg-
vizsgálása bíróilag történjék.

Ennél fogva a javaslat, mint ideiglenes in-
tézkedést, mint viszonyainknak lehetőleg megfe-
lelőt; s különösen, mint olyant, melyből nagy
hihetőséggel nem fog parlamentáris polgárháboru
támadni, legjobb meggyőződésünk szerint, álta-
lánban üdvözljük.

— A magyar kir. kuria legfőbb ítélőszékénél
folyó hó 17-től kezdve a senatusok következőképen állit-
tattak össze és pedig: I. tanács polgári és büntető ügyek
elnök: Popp V. László, tanácselnök és bírák: Szutsits
Károly, Somoskeő Antal, Ocsvai Ferencz, Dr. Suhajda
János, Németh János, Mihályi Gábor, Beöthy Zsigmond,
Herczegh Sándor, Ferenczy Ferencz, Szerényi Ferencz Dózsa
Dániel, Csorba Sándor, Engelmayer Antal. II. Tanács polgár
ügyek, elnök: Lukács Ignác, tanácselnök és bírák: Balásy An-
tal, Raisz Szilárd, Jamniczky Lipót, Szentgyörgyi Imre,
Monaszerly Sándor, Halmosy Endre és Kossalko János.
III. Tanács, polgári ügyek, elnök: Mihajlovits Miklós,
tanácselnök és bírák: Karap Ferencz, Lassel Agoston,
Bovankovits József, Marschalne Leo, Faur János, Tóth
Elek és Haris György. IV. Tanács, polgári és váltó-
ügyek, elnök: Zsoldos Ignác, tanácselnök és bírák: Fo-
garasi János, Hirsich Ignác, Cserneczy József, Gál Já-
nos, Hegedüs Pal, Wettstein Antal és Dimits Emil. V.
Tanács, büntetőügyek, elnök: Bonis Sámuel, tanácselnök
és bírák: Vadnay Lajos, Popovits Márk, Osztrovszky Jó-
zsef, Zuvec József, Blaskovits Kálmán és Dr. Suhaj
Imre. VI. Tanács, urbéri és büntetőügyek, elnök: Szabó
Samu, tanácselnök és bírák: Dapsy Vilmos, Puscaru
János, Végh Ignác, Somossy Ignác, Topler Károly és
Gellén József.

— A birtokrendezési ügyeknek a maros-vásár-
helyi kir. tábla területén mihamarább leendő elintézése
és befejezése tárgyában az igazságügyminiszterium által
egy körrendelet bocsájtattott ki, melyben az erdélyi kir.
törvényszékek elnökei utasítottak, hogy a telekkönyvek-
nek pontos szerkesztése, átalakítása, valamint a közhitel
s egyéb gazdászati és állami érdekek tekintetéből, a fenn
említett birtokrendezési ügyek elintézésére és befejezésére
kiváló figyelmet fordítsanak, és hogy intézkedjenek, mi-
szerint az érintett ügyekről az e részben követendő eljár-
ás tárgyában 1872. évben 20846. szám alatt kibocsá-
tott szabályrendelet 7. §-sa értelmében szerkesztendő
táblás kimutatások pontosan vezetessenek és negyedéven-
ként felülvizsgálat végett a maros-vásárhelyi kir. táblá-
hoz fölterjesztessenek.

Egy második körrendelettel az összes királyi törvényszékek elnökeinek, az elsőfolyamodású kir. bíróságok fogházaiban és börtöneiben letartóztatottak irányában kövendő bánásmódnak, a fogházak és börtönök kezelésének, igazgatásának s az azokra való felügyeletnek — az azoknál alkalmazottak köteleességekörének, nem különben az ide vonatkozó fegyelmi hatóság gyakorlásának szabályozása tárgyában kibocsátott szabályrendeletnek egy példánya a törvényszék használatára azzal megküldetett, hogy ezen szabályrendelet határozatai általában véve f. évi július hó elsejével lépnek életbe, s hogy egyidejűleg minden egyes ezen szabályrendelet határozataival netán elvi ellentétben álló ez iránti rendeletek és utasítások hatályon kívül tételek.

— A polgári törvénykezési rendtartás tárgyában alkotott 1868. LIV. t. cz. módosítása iránt beterjesztett törvényjavaslat 124 szakaszból áll. A javasolt módosítások, főleg oly házagok betöltése s oly rendelkezések megváltoztatására terjednek, melyek leginkább okozzák a bírói teendők sokaságát, s képesek veszélyeztetni a jogbiztonságot. E czélt szemelött tartva, a törvényjavaslat oly rendelkezéseket is vett föl, melyek inkább újítás természetével bírnak. Az említett szempontokból a törvényjavaslat főleg a sommás eljárás és jogorvoslati rendszerünk javítására szorított, de kiterjed a polg. törvénykezési rendtartásnak a bírói hatóságra s illetőségre, a perbeli illetőségre, a perbeli megbízottakra, bizonyításra, a bírói határozatok hozatalára s kézbesítésére, az előleges biztosítási intézkedésekre, a végrehajtási s pörön kívüli eljárással vonatkozó némely intézkedéseire is. Csak az örökösödési eljárást mellőzi a javaslat teljesen, mert annak külön törvény általi szabályozás mutatkozott szükségesnek. A törvényjavaslat fő tárgyát tulajdonképen a sommás eljárás s jogorvoslati rendszerünk javítása képezi. Perrendtartásunk egyik nagy hibája az, hogy az esetlegességi elven alapuló rendes s a tárgyalásra fektetett sommás eljárási módot nem különbözteti meg egymástól; hogy a perrend 117. §-a csak kimondja a tárgyalási elvet, a nélkül, hogy részletesen keresztülvinné, s oly rendelkezéseket tenné, melyek az elv valószínűsítését lehetővé tennék s a bírói eljárásban utbakigazítuák. Hisz magában érthető, hogy a rendes eljárás szabályai a sommás eljárásban nem alkalmazhatók. Már pedig a

mi perrendtartásunk csak a pertári kezelést, melynek a rendes eljárásban van helye, szabályozza, s a bizonyítási eljárás szabályainak föllállításánál csak a rendes eljárásra volt tekintettel, a mellett a 127. §-ban kimondja, hogy a törvénykezési rendtartás általános szabályai, mennyiben a törvény módosításokat nem tartalmaz, a sommás eljárásban is alkalmazandók; ámde a módosítások, melyeket a 117—123. §§-ok foglalnak magukban, a tárgyalási elv valószínűsítésére nem elegendők. A bírák épen a legyorsabb elintéztést kívánó ügyekben főnakadtak azért, merta sommás eljárást a törvény kimerítőleg nem szabályozta. Itt tehát a törvényhözagát szükséges volt pótolni, azonban csak oly intézkedések által, melyek a tárgyalási elvet valószínűsítik.

Jogorvoslati rendszerünk azért tökélytelen, mert míg egyrészt a perrendtartás 294. és 307. §§-ai a főbbbezési jogot s az igazolás jogorvoslatát szerfölött korlátozzák; másrészt a törvény még sem akadályozza azt, hogy minden ítélet ellen, legyen az bármily apró ügyben bármily törvényszerű, a pört huzni akaró fél főbbbezéssel ne élhessen, sőt módot nyújt arra, hogy a főbbbezés mellett ugyanazon fél ugyanazon ügyben mindhárom bíróság ítélete ellen semmisségi panaszszal élhessen.

A főbbviteli rendszer javítása elkerülhetetlenül szükséges, mert a felebbbezési jognak a perrendtartás 294. §-ában foglalt korlátozása veszélyezteteti — a kitűzött czél elérése nélkül — a jogbiztonságot, nemcsak a per tárgyra szorítkozván, hanem általános rendelkezése miatt a per tárgyat illető minden peres s perenkívüli ügyre kiterjeszthető lévén; miből következik, hogy a jogaikban sértett felek az oly elsőbírósági cselekmények s végzések ellen sem élhetnek főbbbezéssel, melyek nem a perbeli eljárást szabályozzák. Nem volt e korlátozás czélravezető mert oly esetekben, midőn a törvény kizárta főbbbezt, a jogaikban sértett vagy a pört huzni akaró fél semmisségi panaszhoz folyamodott, habár való, vagy állítólagos jogsérelme nem is származott alaki törvénysértésből. Innen eredt a semmitőszék elhalmoztatás a sajátképi hivatásán kívül eső teendőkkel.

Két irányban szükséges ezek szerint javítani a főbbviteli rendszert: a) meg kell szüntetni a főbbbezési jognak a perrendtartás 294. §-ban foglalt korlátozását; s b) gátot kell vetni a jogorvoslatokkal való visszaélésnek. A javításnak mindkét irányban a külön semmitőszéki intézmény főállása szab határt. Nem lehet minden első

bírósági végzés ellen főbbbezt engedni, mert a perfollyamban s a végrehajtási eljárásban üdvösnek bizonyítá be a gyakorlat, a perrendtartás azon rendelkezést, mely szerint a tokozatos felebbbezt kikerülésével közvetlenül a semmitőszék kimondhatja, vajjon az első bírónak valamely megtámadott cselekménye vagy határozata törvényes vagy törvénytelen-e. De nem lehet megtagadni azt sem, hogy ugyanazon ügyben mindhárom bíróságnak főbbbezt határozata ellen a felek külön semmisségi panaszszal is ne éljenek, ha arra törvényes okuk van.

Nagy-Enyeden, május hóban 1874.

Szerkesztő barátom!

A napokban olvasám keresztül „Falusi leveleit” N. N. Hevesmegye bizottsági tagjának; sokat tanultam belőle, s még mennyit tanulhatnának jeles követek, s igen különösen kormányunk; és azon vezető-férfiak, a kik az államczélok összhangzatát megzavarják az által, hogy saját pártjuk, s inkább családjuk érdekeit magasabbra helyezik, mint a cultura és a haza jogczélját, — pedig ezen bölcs hevesmegyei bizottmányi tag veté utánna a fennebbieknek: „pedig a haza hatalmi czéljai ezek a lim-lomok és ez a zsidvásár veti koczára.”

Nem mondom én, hogy a belügyministeri meggyerendezési törvényjavaslatnak talán egyes hiányai ne lettek volna, különösen ott, a hol Marosszéket és Alsó-Fehérvármegyét amugy suttomba, az élők sorából kitudni akaró, hanem miután a hiányt a közvélemény, különösen Marosszékre nézve már kezdetén kipótlá, s maga a kormány is meggyőződhetett a csoportos felterjesztések következtében nemzetünk ellenies czélzatáról a javaslat fogalmazójának, s ezen hiány könnyűszerűleg kijavítható lesz vala, valóban szomorú kinézetekre jogosítanak az erdélyi követek albizottságának május 3-án kiadott jelentése azon pontjai, a melyekkel a hazánknak oly sok vizsályt okozott szász székek, számát „Régen“-megyével szaporítja; s hogy az újabb időben a magyar kormányt

TÁRCZA.

A moriscok kiirtása Spanyolországban. *) (Buckle után).

Az utolsó mahomedán királyság legyőzése után Spanyolországban, a 16-dik század vége felé, a spanyolok főfeladatául tűzték maguk elébe, hogy azokat megtérítsék, a kiket meghódítottak. Azon hitben voltak, hogy az egész nép jólléte függ e lépéstől; azonban úgy találták, hogy lelkészeik buzgolkodása erre nem elégséges, azért más eszközökhöz folyamodtak, s üldözéshez fogtak ott, hol a térítés nem használt. Némelyeket sanyargattak, másokat megégettek, az egész népet fenyegették s a dolog nekik végtére sikerült; bizonyosnak tartják, hogy 1526 után egyetlen mahomedán sem volt Spanyolországban, a ki a keresztyén hitre ne lett volna térítve. Nagy csapatokban erővel megkeresztelték őket; a megkeresztelték pedig az egyház tagjainak tekintettek s fegyelmenek lőnek alávetve. E fegyelmet az inquisitio gyakorolta, a 16-ik század további folyamában ezen új keresztyénket, vagy moriscokat — a mint ezután neveztettek — a legkegyetlenebb bánásmódban részesítette. Kényszerített áttérésüknek őszintesége kétségbe vonatván, az egyház feladata volt ezt a hitet kipróbálni. A polgári igazgatás ebben segélyt nyújtott; és a több rendeletek közt 1566-ban II. Fülöp egy edictumot adott ki, melyben meg volt parancsolva a moriscoknak, hogy minden olyan szokással fölhagyjanak, a mi őket a legtávolabbról is korábbi vallásukra emlékezteti. A legkeményebb büntetések terhe alatt lőnek nekik megparancsolva, hogy spanyolul tanuljanak és

minden arab könyveikkel fölhagyjanak. Meg volt tiltva hogy anyanyelvükön olvassanak, azon irjanak; sőt, hogy saját házaikban is azon beszéljenek. Ősi szokásaik, sőt játékaik is a legszigorubbán betiltattak. Semmi mulatságban nem volt szabad részt venniök, mely eldödeiknél szokásban volt; nemzeti ruhájukat sem hordozhatták. Nejeiknek meg volt tiltva a fátyolviselés; s mivel a fürdés pogány szokás, minden nyilvános, sőt magán fürdők is szétromboltattak.

Ezen és hasonló rendszabályok által végre a szerencsétlenek fölláadtak; 1568-ban azon vakmerő lépésre szánták magukat, hogy erejüket az egész spanyol monarchiával összemérjék. A kimenetel iránt nem lehetett kétség; de a moriscok szenvedéseik által a kétségbeesés karjaiba hajtván és a maguk létéért harcolván, a háborút egészen 1571-ig kihúzták; csak ekkor lőn a fölkelés egészen elnyomva. Ezen rosszul sikerült erőfeszítés folytán számuk és erejük tetemesen lecsökkent; s II. Fülöp uralkodásának még hátra lévő 27 éve alatt aránylag keveset hallunk róluk. Daczára egy alkalmoszerű kitérésnek, a régi gyűlölködés lecsöndesült s az idők folyamában bizonyosan elenyészett volna. Mindenesetre a spanyoloknak semmi okuk nem lehetett az erőszakoskodásokra, mert esztelenség lett volna arra gondolni, hogy a moriscok, a kik minden módokon meggyengítve, megalázva, megtörve és az egész birodalomban elszórva voltak, az igazgatás hatalma ellen, még ha szándékukban lett volna is, valamit tehettek volna.

De II. Fülöp halála után megkezdődött a mozgalom, melyet főleg rajzolék, a mely ellentétben a más nemzeteknél végbement dolgok folyamával, a spanyol papságnak a 17-dik században nagyobb hatalmat biztosított, mint a mekkorát a 16-dik században birt volt. Következmenyei mindjárt mutatkozni kezdettek. A papság nem volt azon nézetben, hogy II. Fülöp lépései a moriscok ellen elégségesek volnának; már életében egy új kormányt nézett ki, mely alatt ezek a kétes keresztyének vagy elpusztítandók, vagy Spanyolországból száműzendők lettek volna. Valameddig ő a

trónon ült, a kormány értelmes mérséklete az egyház buzgóságát mintegy féken tartotta; a király bölcs miniszterei tanácsát követve, elvetette azon rendszabályok használatát, a melyekre sarkalták s a melyekre saját hajlama is ösztönözte. De következője alatt a papság új hatalmat nyert, s csakhamar azon állapotban érezte magát, hogy egy új és utolsó keresztes-háborút kezdetelt a manrus nemzet utolsó maradványai ellen.

A valenciai érsek nyitotta meg a hadjáratot. 1602-ben ez a nagy tekintélyű egyházfejedeleme egy emlékiratot nyújtott be III. Fülöpnek a moriscok ellen, s a midőn azt tapasztalta, hogy nézetei a papság első megleme védelemre találunk s a korona nincs nagyon ellene; ismételte e lépését egy második hason czélú emlékirat benyújtásával. Az érsek hivatalából kifolyólag szólott, rangja és állása a spanyol egyház természetes képviselőjévé jelölve őt ki, s bizonyossá tette a királyt, hogy mindazon szerencsétlenség, mely a monarchiát érte, ezen hitetlenek jelenléte miatt következett be, s eljött az ideje, hogy kiirtassanak, a mint Dávid tett a filiszteusokkal és Saul az amalekitákkal. Azon magyarázatot adta, hogy azon hadsereg, melyet II-dik Fülöp 1588-ban Anglia ellen küldött, azért ment tönkre, mivel Isten maga nem engedte, hogy az a kegyes vállalat sikerüljön, minthogy a hazai eretneknek eseményében s háboríthatlanul élnek. Ugyanazon okból nem sikerült az Algir ellen való hadjárat, mert nyilvánvaló dolog az ég azon akaratja, hogy semmi se sikerüljön mind addig, valameddig Spanyolországban szaradok laknak. Ezek folytán intette a királyt, hogy minden moriscot száműzzön, kevesek kivételével, a kiket részint gályarabságra ítéltetne, részint rabszolgák téve amerikai bányákban dolgoztathatna. Ez — tette hozzá — Fülöp uralkodását minden időben dicsőítéssé fogná tenni s hirnevét eldödei fölébe emelné, mert ezek ebben az ügyben nyilván elmulasztották kötelességüket.

(Folytatása köv.)

*) A Spanyolországban folyamatban levő tragikus események élénken foglalkoztatván a hirlap-olvasó közönséget: érdemes és alkalmoszerűnek találjuk a spanyol történelemnek e szomorú epizódját, Buckle nagy híré történet után, olvasóinkkal megismertetni. Eclatáns példa arra, mily örült cselekvényekre ragadja az embereket a vakbuzgóság, mely eszevesztett gazdálkodásra képes még a keresztyén papság is, ha korlátlan hatalomra tesz szert. Spanyolország mai szerencsétlen állapotjának ez epizód is egy távol forrása. Szerk.

nemzetet kiesinyel ő ujságaiban galádul gunyoló elügyministerünket törvény iránti hajlamáért vád alá helyeztetni határozott, úgy is kisebbségben szász Brassó városát és vidékét, nemcsak kormány- és állami érdekből. Háromszékhez nem csatolá, hanem hogy a traditionalis nemzetiségünk és államiságunk önállósága ellen intézett több százados merényletek s hajlam szélesebb tért nyerjen, s a terjesztés által több istápolókat; benyújtá Brassó megye név alatt a Küllőlőig és Marosszék derekáig; teremtvén az eddigi 75—80 ezer népességű Brassó vidékből, a hol eddig még is a három együtt lakó nemzetiség, hódortosabb tulkapásaikban a szászokat ellensúlyozák, 180,000-et népességben meghaladó, — a magyar elemet tökéletesen hatásnékülivé tehető, hatalmas szász megyét.

Hogy ezen gondolat mennyire nem felel meg egy magyar állameszmének, magyar nemzeti befolyás öregbítésének, s magyar erélyes kormányzat czéljának, eléggé megtanulhatta volna az albizottság az eddigi 600 éves történelemből, s még különösen a jeleni enrőpai világ részére kiterjesztett nemzetiségünket és kormányunkat lealázó iratásaiból a szász nemzetnek, a midőn positiv törvényeinkkel, államiságunk fennállhatásával és honalapítói nemzeti ezredéves jogunkkal szembe bátorodik, nemcsak országgyűlésünkkel, nemcsak kormányunkkal szembeszállani, nemely bár szinlelt barátaink, követeket lepiszkolva visszahívni, hanem a magyar államba szász államát felállítani vakmerően kívánják; — nem volt szabad az albizottságnak és az erdélyi követeknek, a nemzetek törvény előtti egyenlősége korszakába szász törekedéseket respektálni, s mintegy a magyar és román nemzetet áldozatul dobni.

Igen tulzott gyengeséget árul el, a midőn az albizottság kifejezést ad azon számalomra méltó aggodalomnak, hogy a jámbor szász berzenkednék Háromszékkel egyesítve, a közigazgatás szenvedne, veszélyeztetnék, s a közigazgatás képtessé válna. Ugyan bizony honnan veszi alapját e félelem, honnan meritik e bölcseséget az erdélyi követek; még a legmérgesebb forradalom idejében is ilyen páni rettegést nem árult el törvényhozó testület soha.

A szász atyafiak 1850-ben Sálmen alatt lemondtak privilegiumokról, azután önkéntesen Reistrathba s mindenhová elmentek, a hol privilegiumokról, szász földről: „extra-wurstról senki mitse akart tudni, — törvényesen és biztosan ezután se biztosított nekik senki semmit, s annyival kevésbé pedig engedhetik meg az erdélyi követek, hogy Brassóban benn 7000-et meghaladó, hogy a vidéken 19,000-et meghaladó, összesen 25,000 magyar hazafi szászszá legyen, vagy pedig idegen földre kivándoroljon, koldussá váljon ős földén, birodalmában.

(Folyt. köv.)

A törvényszéki teremből.

Ezen tényállás előre bocsátása után a bizonyítási eljárás következőleg folyt le:

Elefánt Móríczt e teremből eltávolítottván, Farkas Béni kérdezett a fennebbi körülmények elébe tartásával; de ő határozottan úgy nyilatkozott, hogy ő ugyan ismerte Elefántot Szamosujvárt, mert együtt s egyszerre voltak ott a fegyházban, de Elefánt czifrán járt s nem is igen akart vele beszélni; de azóta, míg ide e törvényszékhez nem hozatott s vele nem szembesített, soha sem látta, sem vele sehol nem volt; ugyszintén tagadta, hogy Frank Iczik az ő testvére lenne, bár elismeri azt, hogy evel szökött meg Szamosujvárról s egymással jó ismeretségben voltak. Több fölkerdezt egyéneket, kik szintén e lopásban részesek lettek volna, nem ismer, mintán azon egyet vallotta be a végtárgyalás rendjén, hogy t. i. Elefántot Szamosujvárról ismeri, mit kihallgatása s Elefánttal a vizsgálata rendjén lett szembesítés alkalmával is tagadott, a végtárgyalási teremből kivezetetett, s bevezettetett:

Elefánt Móríczt, ki a tényállásban leírtakat ismételte, s határozottan oda nyilatkozott, hogy igenis Farkas Béni volt egy Frank Iczik nevűvel s Keisel Bernáddal, kik a betöréses lopást elkövették, s még előadta, hogy az egyik szekert Béni hajtotta s abban két szép szürke ló volt fogva, melyek a Béniéi voltak; továbbá, hogy útközben egy burnotos-szelencze fölött Béni összeveszett Keissellel, s hogy Béni sokalta az egyik-egyiktől neki adott 200 frtot, s mint látszott, Béni Iczikkal volt a főparancsnok; továbbá, hogy Béni egy alkalommal Szamosujvárról el akart szökni többet magával sat. úgy nyilatkozik, hogy ő kész Farkas Béninek vallomását szembe mondani, hogy talán ő lett volna a közvetlen tettes! a feltett kérdéseket tagadta.

Farkas Béni bevezettetvén szembesítettett Elefánt Móríczzal, ki vallomását szemébe mondotta neki, de Béni megmaradott tagadása mellett; s midőn Elefánt beszédének végéhez közeledett, azt kérdezte Béni: bevégezte már a beszédet? s úgy replicázott Elefánttal, természetesen tagadólag. Az Elefánt által említett két szürke lóra megjegyezte, hogy ő nem volt Elefánttal; hogy ő kocsisa is lett volna, arra azt felelte, nem volt ő soha olyan gálánt ember, hogy kocsisat is tartson.

Felmerült a végtárgyalás rendjén az is, hogy Farkas Béni e lopás előtti nyáron Szászvároson fogva volt s onnan elszökött, mit Elefánt Móríczt a lopás után töle és Frank Icziktől tudott meg, s ezt is szemébe mondotta Béni; mire Béni elismerte, hogy csakugyan a mint a fegyházból elszökött, azután nemsokára valami lovak ellopásáért Szászvároson elfogatott, azonban onnan is megszökött; de arról, hogy mind-ezeket Elefánt Móríczt honnan tudja, nem tud semmit.

Béni azon kérdésre: mért akart hát elszökni, mikor megtudta, hogy Elefánt Móríczt ide hozatott és szembesített fog vele? azt felelte, hogy ő nem azért akart elszökni, hanem megunt a rossz ételt s aztán a többiek is el akartak szökni. Egy további kérdésre: mit gondol? mért mondja tehát Elefánt Móríczt mind-ezeket, ha nem történt így? azt feleli, hogy Elefánt soha sem volt jó ember életében, hanem a kinek lehetett, ártott; Szamosujvárt is egy kertészt, iki egy néhány almát lopott, feladott, s e miatt elvesztette állását; ő legalább senkit sem vádolt soha s e részben van oly becsületes ember, mint Elefánt.

Miután még többszöri kérdések után is megmaradt Béni tagadása mellett, több fegyelmi határozatok, melyekkel Béni sújtattott s Elefánt Móríczt elítéléséről s tetteiről s jelleméről az irományok között levő leírás, több társaiknak személyes leírása felolvasása után a bizonyítási eljárás befejeztetett s kir. alügyész indítványát következőleg tette meg:

A fennebb leírt tényállást elmondván, Farkas Béni a btk. 171. §-ben körülírt s a btk. 173., 174. §. II. b) és d) pontjai szerint minősült s a btk. 179. §. szerint büntetendő lopás bűntényében, mint közvetlen tettest; Elefánt Móríczt ugyanezen bűntényben, mint a btk. 5. §. szerinti büntársat bűnösöknek ítéltetni kérte következők alapján: mindkét vádlott ellen a tárgyi bizonyíték a bprts. 270. §. szerinti káros püspöki uradalom igazgatója: Bartsch Endre kanonok vallomásával helyre van állítva, s míg Elefánt Móríczt a büntársaság a bprts. 264. §. szerint alanyilag bebizonyított, addig Farkas Béni ellen a bprts. 279., 280. s 281. §§. alapján állítatik meg és pedig Elefánt Móríczt, mint vádlott társa szemébe mondotta Farkas Béni, hogy az egyik tettes ő volt, bprts. 140. §. 5. pont; Farkas Béni gyilkossági kísérlet és lopásért, több hason zugon alapuló tényekért elítélve volt, mint ezt maga is beismerte; de, továbbá, jelenleg több rabló-gyilkosság-, rablás-, lopásért vizsgálat alatt áll, tehát a bprts. 281. §. a) pontja szerint oly egyén, kiről az ilyes bűntény jogosan föltehető, annál inkább, mert becsületes életmódot kimutatni nem tudott; nem tudván megnevezni egyetlen becsületes embert, kivel valaha érintkezett volna, bprts. 281. §. 2. b) és c) pontjai; s végre valamint saját beismerése, egy a nyomozati iratok tanúsítása szerint Szamosujvár, Maros-Vásárhely s Szászvárosról megszökött; a mult évben, úgy ezelőtt egy pár héttel, a mint Elefánt Móríczt idehozatalát megtudta, szökési kísérletet tett, bprts. 138. §. 10. pont; a büntetés kimérését Elefántra nézve, mivel ellene az aradi, szegedi s még két kir. törvényszéknél nyomozat van folyamatban s így oda az ítélet jogerőre emelkedése után az irományokkal átkísérendő lesz, elhalasztatni s őtet az aradi kir. törvényszékhez átkísértetni kéri. Farkas Béni nézve is, tekintettel az ellene függőben levő számos bűntények fölött a végtárgyalások közelségére, a büntetés mértéke kimondásának elhalasz-

tását s az irományoknak a nagy bűnperhez való visszaszatoltatását, károsnak rendes perre útasittatását kéri.

Védő: dr. Scheitz. Elefánt vallomása ingadozó, határozatlan; nem lehet azt olyannak venni, hogy az félbizonyt képezzen Farkas Béni ellen, a bprts. 281. §. a) pontját nem látja bizonyítva, a bprts. 281. §. 2. b) és c) pontjait, úgy a bprts. 138. §. 10. pontjai ellen s így az egész bizonyíték ellen a törvénycikkék szövege szelleméből igyekszik kimutatni, hogy azok védenecze ellen, ha léteznek is, mint bizonyítékot elfogadni nem lehet, kéri védenecze nék fölmentése s ártatlannak nyilvánítását.

Védő: Szentgyörgyi nem látja a btk. 5. §. szerinti büntársaságot, mert, nézete szerint, hol a közvetlen tettes tudva nincs, ott büntársaságról szólni nem lehet, s így ő csak a btk. 185. §. szerinti tolvajlásban részesülést látja védeneczével szemben kimutatva, kéri a büntársaság vádja alól feloldani s tolvajlási részesülésben elmarasztalni, s őhajtotta egyúttal az enyhítő körülményeket is védenecze mellett felhozni, de ennek a büntetés kimérésénél lévén helye, az enyhítő körülményeket vezető felsorolni nem engedte

A kir. alügyész válasza s a védők viszonzválasza után a törvényszék visszavonult, nemsokára visszatérvén, vezetője kihirdette, hogy a törvényszék Farkas Béni a gyulafehérvári püspöki uradalom kárára elkövetett s a btk. 171. §-ben írt s a btk. 173. §. 174. §. II. b) és d) pontjai szerint minősült s a btk. 179. §. szerint büntetendő lopás bűntényében, mint közvetlen tettest, Elefánt Móríczt ugyanezen bűntényben a btk. 5. §. szerint, mint büntársat, bűnösnek ítélte, káros kárával rendes törvényútra útasította s meghatározta, hogy Elefánt Móríczt az ítélet jogerőre emelkedése után, a rávonatkozó irományok- és ítélettel Aradra a kir. törvényszékhez kísértessék; a Farkas Béni vonatkozó irományok pedig a nagy bűnperhez csatoltassanak.

Mindkét vádlott felebbezést jelentett, a kir. ügyészség kérte az ítélet közlését.

M.-Vásárhelyt, 1874. május 20-kán.

Szentmártoni

Mi hír külföldön?

— **Franciaországban** a kormányválság mindig függőben van. Ugy látszik, hogy a kormányalkotás főnehézsége, a leendő program megállapításában van. Embert lehetne találni, ki hajlandó lenne tárcza vállalásra, hanem a tárczák helyes kiosztása bajos. A parlamenti pártok tanácskoztak ugyan, hogy miképen lehetne az alkotmány-javaslatokat republikánus értelemben megváltoztatni; azonban ez ideig semmi megállapodásra sem juthattak. Ugy látszik, hogy mindannyian az új kormány megalakításától függesztik fel döntő határozatukat.

Spanyolországban a republikánus és rádicális sajtó nagyon elégtelen az új kormányval. A „Times“ azon valószínűséget is ujságolja, hogy a különböző republikánus árnyalatok, egyesülni fognak valamennyien a kormány megbuktatására. Mint minket is érdeklőt, megemlítjük, hogy Valenciában f. hó 3-dikán Bilbao fölmentése alkalmából kiállítás és ünnepély lévén, a nép betörte mind azok ablakait, a kik nem világítottak, s azok között az ottani osztrák-magyar consuléit is. Az ügy a belügyminister elébe került, kinek intézkedései következtében, a valenciai kormányzó megbízottja által személyesen biztosította a consult, hogy a bűnösök szigorúan meg fognak büntettetni. A háborút illetőleg, csak annyit mondanak a lapok, hogy a karlisták kezdik nyugtalanítani a Bilbao körül elkezdett erődítvényi munkálatokat.

Az orosz czár elutazott Angliából, egy heti ott tartzkodás után. Ugyancsak ezzel egyidejűleg Milan szerb fejedelem, Konstantinápolyból visszatérve, néhány napot Bukarestben töltött, az oláh fejedelemnél.

Olaszországban a Petrarca halálának 500 éves évfordulójára készülődnek. E czélból Paduában, hol a költő életének nagy részét töltötte, bizottság alakult, hogy az ünnepély júl. 18-án, méltó legyen az író emlékéhez. Ez alkalommal kiállítás rendeznek mindazon kéziratok és kiadványokból, melyek Petrarcától fennmaradtak.

Vegyes hírek.

— **Himen.** E hó 25-én ment végbe Nemes Józsefnek Reich Berta és Dr. Soos Kálmánnak Reich Ilka kisaszonnyal tartott menyegzője. Az esketés tisztét Vessely Károly prépost ur végző s a menyegzőn a város inteli-

Dürüczkölő.

Egy másik nevezetes momentuma, ama „csorda gyűlésnek,” Gubody bátyákkal szólva, az volt, midőn Vidliczkay képviselő, a terjedő iszákosság ellen mértékletességi egyletek alakítását javasolta. Szavait végletesen ellentmondó zaj követte: a mérséklet a politikában észszerűtlen, az asztalnál pedig éppen veszedelmes is, veték ellen, s nagy méltatlansággal tértek napirendre ezen az egyéni szabadságot fenyegető indítvány fölött. S hogy az iránt érzett teljes ellenszenvüket tettel is kitüntessék, nagy áldomást rendeztek az „Ujvilágban,” hol egy közös hadseregbeli zenekar mellett folyt a bor és toászt. — Különben ember halál nem történt.

* * *

Az ezen gyűlést megelőzőtt értekezletről, mert hát ők is megadták a módját, mint Pap Jánosné a kolbász-nak, a „Ell.” egyebek után így ír: „A látvány találván csak egy tüzesen disputáló kofatáborhoz hasonlított. Szerencse, hogy nem volt kezökben piszkafa, seprűnyél, vagy más hasonló veszedelmes fegyver. Annyi bizonyos, hogy Babel óta, nem látott a világ „egyvetértést.”

* * *

Hegedüs János n.-enyedi theol. professor azt mondja „fölvilágosító észrevételeiben:” „A honvédség számára első kézből vásárolták régebben a fát az iskolától, de a mult évben azon felsőbb rendelet következtében, hogy liferánsok által szerezzék be, többé nem volt szabad első kézből vásárolni.” Ha ez igaz, akkor furcsa gazdálkodás foly, annál a honvédmínisteriumnál is! Ez éppen olyan dolog mintha mi szalmaözeveg korunkban, midőn a gazdaszszonyság kötelességei is reánk szállanak, így szólánánk a szakácsnéhoz: Zsuzsi maga menjen el tojást vásárolni, de ne merje azt első kézből az érkező falusi asszonyoktól venni, hanem várja meg, míg a kofák kezébe kerül a tojás, s csak akkor fogjon vásárláshoz. Ily gazdálkodása a fináncziánkra is hamar bekövetkeznék a „krach.”

Felvilágosító észrevételek a n.-enyedi ref. főtanoda ügyeire nézve.

(Folytatás és vége.)

Hanem láttam annyit, s tudom azt, hogy Szabó Ferencz a fűrészmalmot téglá- és cserépgyárt desolált állapotjából ismét virágzóvá és az iskolára nézve jövedelmezővé tette; s a főtanoda ezáltal képessé lett, hogy a még részint 1866- és 67-ben tervezett, vagy azután szükségessé vált építkezéseket, három tanyának teljes újbóli felszerelését, a többieknél a hiányok kipótlását, tanári lakok kiigazítását, három új tanári laknak, három új fogadónak építését, a negyediknek tetemes megnagyobbítását, a megromgyollott malmok jó karba állítását valósthassa, melyek e nélkül talán ma is assium desideriumok közé tartoznának. És pedig ezekre nagy szükség volt. A fogadók, malmok ugyanis nagy jövedelmet hoztak, s jobb karba hozva, természetesen még nagyobbat ígértek, sőt biztosítottak. A tanyák lehető felszerelésével s beállításával pedig a mellett, hogy a jelenben is jövedelmezőbbé tétessenek néhai Kasza szemei előtt is azon sokszor nyilvánított végezől lebegett, hogy midőn a körülmények a bérrendszer behozatalát lehetségessé teszik, ezek mentől kapósabbak legyenek, s mentől magasabb árért adathassanak haszonbérbe, mert azt csakugyan rég láttuk, hogy ennek valósítása csak időkérdés. A tanyai építkezéseknél is ez volt az irányadó, csak hogy azokat részrehajlatlanul, és ezen szempontból kell megítélni, mert a roszakarat és indulat mindent elferdíthet. — Tatár Sándor pedig kétséget alig szenved, az iskolának 16 éven át egy buzgó, fáradhatatlan gazdája volt; kinek tulajdoníthatni nagy részint, hogy bár mit is mondjanak, a kik látni nem akarnak, az iskola tanyái csinos skatulya-gazdaságokká emelkedtek. Az iskola gazdaságának nagyobbmértvű beállítása és folytatása tulajdonkép csak 1862-től innen kezdődött, de 1868-ig a miriszlói szőlőnek regolirozása, beállítása, annyira igénybe vette a gazdaság másnemű beállítására fordítható kiadásokat, hogy csak 67- s még inkább 68 után vehették fogamatba a tervezett beállítást, és ettől fogva a főérdem a Tatár Sándoré. Hiba, tagadhatalanul mindkettőre nézve az, hogy számadataikat Tatár 4, Szabó Ferencz 8 év óta nem állították össze, de bizony ez a hiba sem reájok hárítható egészben, hanem meg vannak mindkettőnek koronként kimutatásai, Szabó Ferencznek pontosan vezetett, vagy kezelői által vezetett naplói, melyeknek nyomán bármely kérdésre felvilágosítással szolgálni bármikor is ké-

szek voltak, s erre vonatkozó készségüket úgy hallottam, hogy a vizsgáló comissio előtt is nyilvánítták. Valóban én is kész lettem, s talán tudtam volna sok felvilágosítást adni, ha a vizsgáló bizottság egy kissé terjedelmesebben kikérdezni szükségesnek tartotta volna, bárha a mint mondtam, én kevésbé elegyedtem is belé az iskola vagyoni ügyei kezelésébe, s a Kasza halála után csupán 5 hónapig folytattam az ideiglenes inspectorságot, s ezen idő alatt is inkább csak a ki- és beutalványozást, s a currens ügyeket kezeltem, hogy fennakadás ne történjék. Különben is a Jurium és Bonorum divatosság, vagy gazda-gondnokság felállítása annyira küszöbön volt, hogy csak a körülmények miatt haladhatott novemberig, és én magam voltam az, a ki mind főgondnok báró Kemény István előtt többször, 1873. február havában a Kasza közvetlen halála után pedig Kolozsvárt gróf Mikó Imre ő nagyméltósága előtt határozottan nyilváníttam, hogy egy ilyen hivatal mentől előbbi felállítása halaszthatatlan. E tekintetben nem is volt közöttünk tanárok között egyéb véleménykülönbség, minthogy egy része a Jurium és Bonorum directorság, más része a gazda-gondnokság felállítását akarta. Én az elsőt tartottam észszerűbbnek, korlátozottabb hatáskörrel és az előjárásnak inkább alája rendelve, mások az utolsót, teljes felelősséggel és a mostani csaknem korlátlan hatalommal. Az én nézetem lehetett téves, s éppen azért azt is nyilváníttam, hogy az utolsónak nem akarok utjába állani. — Alaptalan a „Dürüczkölő“-nek azon vádja is, hogy a tanároknak nem atyafisághoz tartozó része megsokalván a dolgok menetét, és hangosabban sürgetve a Szabó és Tatár megszámloltatásukat, e miatt a tanárok közt meghasonlás jött volna létre. Újból mondom, hogy mi soha sem elneztük megszámloltatásukat, sohasem pártoltuk számadataikat be nem adását, sem előjárásági gyűlésben, sem azon kívül, és soha sem emlékszem, hogy e miatt a tanárok közt semmi meghasonlást előidézhető szóváltás történt volna. Az enyedi tanári candidatio és tanári választás, és a sok mendemonda idézhető elő némelyek közt apprehensiot, de tudtomra legalább ennek hivatalos teendőink teljesítésére semmi befolyása, a nevelés közügyében mindnyájan egyetértünk, vagy ha netalán eltérő véleményeink lennének is, mint a hogy mindig és mindenütt előfordulhat és előfordul ilyen eset, azért egyik a másra nem haragszunk. S ha régi barátok netalán egymástól kissé elhidegedtek — az már csakugyan egészen privát dolog. Hiszen látja Mentovich az ilyen czikkeket is, mint a milyeneket ő a „Dürüczkölő“-ben világra bocsát, bizonyosan nem a köztem és közte létezett baráti viszony megszilárdulását, hanem meglazulását eszközlik.

Még sokat mondhatnék és érzem, hogy sokat kellene mondanom a közönség teljes felvilágosítása végett, de most még is bevégezem észrevételeimet, úgy is, ha Isten áldja, s egészségemet megtartja, szándékom a jövő kerületi gyűlés elibe egy memorandumot benyújtani, mely tiszta számokraépített voltánál fogva az enyedi ügyekre nézve, kellő tájékozással és felvilágosítással fog szolgálni.

Még utoljára csak pár szót, ezt már egyenesen Mentovichhoz intézve. Ugy látom, hogy az ellenem szórt gyanusítást ő is megsokalja, mert egyik utóbbi számban úgy nyilatkozik: hogy az egészben csak engem sajnál, feddhetetlen multam megérdemelte volna, hogy öreg napjaimra más atyafiságba keveredjem. Hídjé el Mentovich, hogy elég becsületes atyafiság ez, melyet én legalább nem szégyenlek, miután jóhiszemű tudomásom szerint, ennek mindenik tagja becsületes, tisztességes ember, s ha bármelyikéről tudomásom lenne, hogy képes a „Dürüczkölő“ által elbeszélt aljasságokra, azonnal megtagadtam volna azok bármelyikével is minden egybeköttetést, s nem tiszteltem volna meg a nem rokonokat becsülésemmel, bizalmammal, s ha úgy tetszik barátságommal; de igaza van Mentovichnak, hogy 53 évre terjedő becsületes multam, melyből már szinte 28 évet egyházam szolgálatában, csekély tehetségemhez képest ennek javát, felvirágzását munkálva, a növelés szent ügyét mindig szívemen viselve eltöltöttem, megérdemelte volna, hogy legalább Mentovich avagy csak a közöttünk létezett baráti viszonynál fogva, csupán bebizonyított tények, nem pedig piaci rágalmak után indulva ítéljen felettem, s ily könnyedén pellengérré ne állítson; ezt tőle éppen nem érdemeltem, és most legalább elvárom, hogy ezen felvilágosító védelmemnek becses lapjában helyet engedjen.

Hegedüs János,
n.-enyedi theol. professor.

Felelős szerkesztő:

MENTOVICH FERENCZ.

Főmunkatárs és a jogi rész vezetője:

Kuti Albert.

gentiájának zöme jelen volt s a társaság együttléte alatt mind végig a legkedélyesebb hangulat uralkodott; számos pohárköszöntésekben éltették az új párokat és a családokat. Tegnap pedig Dr. Vályi Gábor és Buchor Eliz k. a. menyekzője volt, hol hasonlólag a város intelligentiájának egy tekintélyes része volt jelen, az eskető lelkes itt is Veszely prépost ur volt; számos felköszöntés tolmácsolta a jelenlevők őszinte szerencse- és boldogság kívánatát. A fiatal pár még a tegnap esti vonattal elutazott Kolozsvárra; az indóházig igen sokan kísérték ki őket a régi és közeli ismerősök közül.

— **A maros-vásárhelyi Takarékpénztár 1874. évi április havi forgalomkimutatása.**

Bevétel:	
Pénztármaradvány a mult hóról	9856 frt 68 kr.
Visszafizetett váltók	115,813 „ — „
„ zálogok	12 „ — „
Befizetett kamatok	2202 „ 75 „
„ illetékek	2202 „ 74 „
Megtérített kezelési költségek	42 „ 55 „
Késedelmi kamat	34 „ 1 „
Más pénzüintézetektől	23,548 „ 91 „
Takarékpénztári betétek 70 féltől	10,972 „ 83 „
Összesen:	164,799 frt 47 kr.

Kiadás:	
Visszafizetett betétek 44 félnek	10,488 frt 63 kr.
Betéti folyó kamatok	51 „ 61 „
Leszámitott váltók	109,077 „ — „
Előlegek	334 „ — „
Zálog-kölcsönök	322 „ — „
Kifizetett osztalék 1872-re	10 „ — „
„ „ 1873-ra	440 „ — „
Kezelési költség	97 „ 43 „
Tiszti fizetések	216 „ 66 „
Igazgatási költség	46 „ — „
Jótkönyv célú adakozás (szegények)	100 „ — „
Kegyadomány (nyugdíjalapból)	200 „ — „
Más pénzüintézeteknek	13,148 „ 91 „
Házbér	305 „ — „
Felvett kölcsönök kamatai	500 „ — „
Posta és bélyegdíjak	18 „ 27 „
Pénztári maradvány ápril. 30-án	29,443 „ 96 „
Összesen:	164,799 frt 47 kr.

Z. Dr. Knöpfler, igazgató.
Jeney Albert, aligazgató.

Watervliet Károly, könyvvezető.

— **Losonezi b. Bánffy Endre** temetése f. hó 24-én délután ment végbe. A szomorú ünnepélyen az elhunyt rokonai, barátai és jobb ismerősei közül igen számosan jelentek meg, s a megboldogult, helyes irányu, komoly törekvésű, közbecsületben álló ifju a legnagyobb részvét mellett tétetett le az örök nyugalomra a berecztelki családi sírboltba.

— **Felhívás a maros-vásárhelyi dalárdának** folyó évi május 31-én d. e. 11 órakor közgyűlése leszen, melyre a dalárda tisztelt pártoló és működő tagjait azon értesítéssel vagyok szerencsés meghívni, hogy a gyűlés tárgvát a polgári dalárdával való egyesülés módozatainak megállítása fogja képezni. Maros-Vásárhelytől, 1874. május 29-én Borosnyai Pál elnök.

— **Zaminer Ede** erdősz-mérnök és főerdősz urtól Brassóból a következő sorok felvételére vagyunk megkérve, „Tisztelt szerkesztő ur! Becses lapja 35-ik számában Hermann Antal ur előadásában az mondatik: hogy uti társainak egyike a Héjjasfalvi vasútállomásnál „Zaminer mérnök“ gyanánt adta ki magát. Miután magam is erdőszmérnök vagyok következőleg azon gyanu alá eshetem, hogy a Hermann által elbeszélt affaireben részes voltam: szabadságot veszek magamnak kijelenteni: hogy én sem tagja nem vagyok a Brassói dalárdának, sem a segesvári utazásban részt nem vettem. Tisztelettel kérvén a szerkesztő urat ezen nyilatkozatomnak becses lapjába való fölvetelére, tisztelettel vagyok stb. Brassó 1874. május 20-ikán.

— **A „Magyarország és a Nagyvilág“** 20-ik számának tartalma: Képek: Magyar történelmi emlék Tirolban. — Rudolf királyi koronaherceg. — Nero végpercei. — Bilbao. Szöveg: egy furcsa fogatról. (Költemény.) Névy Lászlótól. — Egy fáradt ember naplójából. (Folyt.) — Magyar történelmi emlék Tirolban. — Rudolf királyi koronaherceg. — Nero végpercei. — Bilbao. — A fővárosból. (Tárcza Porzótól.) — Egy kalandor pöre. — Különfélék. — Képtalány. — Szerkesztői üzenetek. Előfizetési díj: Negyedévre 2 frt 50 kr. Évenként minden utánfizetés nélkül 2 diszes jutalomkép. — Az 1874-iki évfolyam eddig megjelent számai még kapathók.

Nyomttta Imreh Sándor Maros-Vásárhelytől az ev. ref. főiskola gyorssajtóján 1874.